

Cuvânt înainte la Programul de acțiuni inițiat de F.C.E.R.

dezvoltarea relațiilor româno-israeliene.

● Revista „Realitatea Evreiască” - a arătat redactorul-șef al publicației, Dorel Dorian - va scoate patru „Ediții speciale”: un prolog, două a câte 8 pagini și ultima de 16 pagini, o parte în policromie. Numărul din mai va relata pe larg marcarea aniversării în România, Israel și în lume.

● Editura Hasefer - a arătat scriitorul Ștefan Iureș, directorul editurii - pregătește două lansări de carte: volumul „Sionism și istorie”, al lui Șmuel Almon, despre primii zece ani din istoria sionismului, și

Continuare în pag. 11

Federația Comunităților Evreiești din România a decis ca a 60-a aniversare a proclamării independenței Statului Israel să devină punctul central al preocupării ei în următoarele luni, evenimentul urmând să fie marcat de toate departamentele culturale ale Federației, a declarat dr. Aurel Vainer, președintele F.C.E.R., la o consfătuire a șefilor de departamente. Domnia-sa le-a cerut propuneri și idei pentru aniversare. În ceea ce-l privește, în calitate de deputat, va face o intervenție în plenul Camerei Deputaților, la o dată ce se va stabili ulterior. Departamentele își stabiliseră de-acum o serie de proiecte care, în timpul consfăturii, au fost îmbogățite și cu alte propuneri.

● Astfel, în organizarea Departamentului de Cultură, Artă și Știință, la inițiativa ing. Paul Schwartz, vicepreședintele Federației, și a dr. ing. José Blum, șeful Departamentului, va avea loc, pe 8 mai, o „masă rotundă” dedicată evenimentului la care vor fi invitate și personalități românești implicate în

La 60 de ani de la crearea sa Israelul a redevenit Pământul Făgăduinței

Din vremurile biblice, Țara lui Israel a fost înscrisă în sufletele și în conștiința celor porniți, sub conducerea Patriarhului lor Avraham, s-o afle și s-o stăpânească de-a pururi, ca „Pământul Făgăduinței”, un tărâm unde „curgea laptele și mierea”. Sublimă metaforă, inspirată de însuși Dumnezeu. Așa cum se cunoaște din istorie, n-a fost o dăruire doar prin voința divină, ci și o strădanie continuă de statuire print eforturi și prin luptă. Anilor grei de înfruntări le-a urmat lupta cu anii de secetă, cu o vremelnică îndreptare spre Mițraim, pentru a supraviețui, ani de robie egipteană din care evreii au știut să se elibereze la îndemnul lui Moise și să revină apoi spre făgăduitul Canaan. Au primit Tablele Legii, și-au asumat și misiunea primului popor monoteist și, după 40 de ani de rătăcirii prin pustiu, s-au înapoiat victorioși spre Țara Făgăduită dintâi, iar triburile lui Israel au prins să se reunească. Nu ne propunem în acest scurt cuvânt de introducere la edițiile noastre speciale consacrate actualului Israel să rememorăm, pas cu pas, o istorie multimilenară, cu regi înțelepți, războaie cu vecini mai puternici care încercau să ne domine. Dar am reușit să ne eliberăm din vremelnice înrobiri, prin înfruntarea curajoasă a politicii elen al lui Antiohus Epifanes, prin curajul Macabeilor și renașterea statului lui Israel.

Era oare Israelul pe atunci o țară bogată? Nu putem ști..., oricum nu era deșertul care s-a format după cuceririle romane. Noile legiuni venite să ocupe Israelul au tăiat pădurile ca să folosească lemnul în războaiele cu evreii îndărătnici, care vroiau să-și păstreze țara și credința lor într-un Dumnezeu unic. S-au opus dușmanilor, prin eroismul lui Bar Kohba și sacrificiul lui Rabi Akiba, deși au fost învinși. Sfârșitul a fost tragic: pierderea țării și răspândirea lor forțată în întreaga lume.

„La anul, la Ierusalim”, rostit de trei ori pe zi în rugăciune, a fost, timp de aproape 2000 de ani, mai mult un simbol, un deziderat ideatic al evreilor, cu program însumator al revenirii, cu ajutorul lui Dumnezeu, spre Țara Făgăduinței. Sionismul politic, curentul de reîntoarcere spre însăși istoria lor și statutul lor dintâi, a însemnat reîntoarcerea la originile lor biblice, la strămoșii lor legendari, Ereț Israel urmând să redevină „Pământul Făgăduinței”. Și a redevenit. Astăzi, după cei 60 de ani de la transformarea străvechiului cămin evreiesc într-un stat modern, Israelul este un „Pământ al Făgăduinței secolului XXI”, o țară la nivelul celor mai dezvoltate state ale lumii moderne. O țară în care se păstrează și se dezvoltă spiritul iudaic, se cultivă tradițiile, valorile iudaice. Dacă în urmă cu câteva decenii, exista temerea că Israelul va deveni asemănător cu toate țările moderne și se vor pierde particularitățile conferite de iudaism, astăzi din ce în ce mai mulți membri ai tinerii generații se declară fideli acestui spirit. Da, Israelul de astăzi a redevenit „Pământul Făgăduinței”, atât în natura, cât și în spiritul lui. (R.E.)

Herzl

Paradoxal, sau aproape paradoxal, Theodor Herzl, una dintre cele mai proeminente personalități iudaice ale sfârșitului de secol XIX, este prea puțin cunoscut, dacă nu chiar și deformat de amintirile contradictorii ale susținătorilor și, nu rareori, ale detractorilor săi. Înțelegerea lucidă, profundă, avea să reclame fericitul timp (și dificilul timp), al ultimilor 60 de ani. Aceste câteva rânduri pe care i le închinăm azi, în ceasul unei mari renașteri și fericite aniversări a renăscutului Sion, nu vor epuiza portretul unui Bar-Kohba modern, destinat posterității, pe cât a fost și o întrupare a timpului său. A unui timp eroic. A unui timp necercetat încă îndeajuns. A unui timp care avea, el însuși, să-și determine coordonatele, în cea de-a doua jumătate a secolului XX, după o tragedie cumplită și un răstimp de aspre încleștări și încă marcat de mari vicisitudini și pericole.

Cine a fost Herzl? Restrânși de limitele pe care le încorsetează un enunț, inevitabil incomplet, a fost mai presus de orice un bărbat frumos, cu un profil emblematic și toate însemnele secrete ale unui mit care putea să înflăcăreze contemporanii săi. Am putea spune, mai întâi, că a fost un mare orator, dintr-o specie pe cale de dispariție, un

idealist, o flacără și un temperament în stare să hipnotizeze asistența. Sau, poate, a fost mai întâi un foarte mare ziarist, dublat de un profet, în stare să creadă (și să determine), prin cuvânt și privire ardentă, în întoarcerea evreilor spre Sion, singura ripostă și replică îndreptătită la exacerbările unui antisemitism virulent, cum a fost cel marcat de „Afacerea Dreyfus”. Dar a fost, în egală măsură, și declanșatorul unor pasiuni latente, cum sunt cele ale unei renașteri naționale, dar și organizatorului, la scară europeană, al unor acțiuni absolut contagioase și renăscătoare de tinerete, chiar și în sufletul unor generații îmbătrânite. Mentorul, am spune astăzi, înfinit mai riguros, al unei persistente rechemări la viață... Dar a fost, nu cu sens adversativ, ci absolut însumator, poate, în primul rând, un înzestrat scriitor, un romancier prea puțin înțeles al unor uluitoare anticipări și declanșatorului, prin verb, al unor mari speranțe și al unei adevărate renașteri, am adăuga chiar, dacă nu ne-am teme de blasfemia mărunță a cuvântului, un Mesia care nu se visa aureolat de această latentă speranță a fraților săi... A fost un scriitor, în mod cert, cu mari virtuți vizionare, marcat de un optimism cultivat, înălțător până spre abnegație, dublat, inevitabil, în ceasul unor clipe de îndoială, tangente la deziluzie, de un pesimism vremelnic... Un pesimism de o clipă, de o singură zi, în stare să reintre în clipa imediat următoare în rândurile combatanților pentru Sion. N-a trăit mult, dar a trăit intens, așa cum sunt sortite să ardă în noi, mistuitoare, scânteieri de geniu și de pasiune. Herzl va fi redescoperit integral într-o zi și vom renaște cu toții ca în ceasul unor promise, peste timp, reveniri la viață.

Pe pagina de gardă a unei cărți fundamentale, poate nu a primei ediții, cu un tiraj prea restrâns, ci a ediției de mare răsădit din 1937, subtitlul însuși al acestei tulburătoare lucrări a lui Theodor Herzl, *Țară veche, țară nouă*, considerată, ani la rând (și încă) o fascinantă utopie, într-o transcriere deosebită de cea a titlului, o notație care conferă un alt sens lucrării: „Dacă vrei voi, nu va fi o poveste”. Ceea ce însemna, de fapt, nu va fi doar un vis, un basm seducător, ci va contura adevărata semnificație a unei utopii, confirmate numai câteva decenii mai târziu, de istorie, de sacrificii fără număr și alte visări tot atât de grandioase. Și evreii, sute de mii mai întâi, milioane și milioane azi, n-au vrut să rămână o poveste. Theodor Herzl începuse s-o scrie în 1899, în timpul unei călătorii de la Londra spre Paris, pe vremea în care cartea mult visată se mai numea, într-o primă intenție, *Noul Sion*.

În următoarele luni, o întâlnire la Praga cu celebra „Altneuschule”, avea să-i sugereze viitorul titlu, atât de ademenitor pentru năzuințele lui Herzl, „Altneuland”.

Dacă ne amintim bine, Herzl scrisese până în 1900 doar un capitol al lucrării pe care și-o visa terminată și trimisă mai marilor lumii europene la începutul secolului al XX-lea (1902, Leipzig). Își dorea să realizeze un expozeu didactic, dar, totodată, fascinant ca demonstrație și rigoare, pentru îndreptățita speranță a evreilor din întreaga lume de a-și recrea vechiul stat, „Noul Sion”, îngemănându-i trecutul și devenirea, înnoirea într-un admirabil „Altneuland”. Să spunem de la bun început că, o dată încheiată redactarea acestei prezumpțioase utopii - pentru Herzl, un viitor veritabil act de identitate -, cartea a și fost trimisă, succesiv, următoarelor personalități: „Marelui Duce de Baden; Lordului Rothschild; lui Philipp Eulenburg; Mareșalului Curții împăratului Wilhelm, pentru împărat; lui Bernhard von Bülow, Cancelarul Germaniei; Sultanului; Ministrului Koerber; Regelui Italiei, la cererea acestuia”.

Nu știm cu câtă seriozitate sau, oricum discutabilă sensibilitate (de afecțiune nu vorbim...) va fi fost parcursă această tulburătoare istorie a unei deveniri pe care Herzl însuși o considera realizabilă abia prin deceniile trei și patru ale secolului al XX-lea.

Prezumția sa, frizând viitorul și fantasticul, este confirmată de multe din capitolele cărții înseși: „Haifa, 1923”, un vis al visării însăși, precum și „Ierusalim”-ul, întezărit ca un oraș al păcii mondiale și al unei colaborări interetnice menite să conducă la un „ecumenism” - termen impropriu, știm - al tuturor religiilor.

Mărturisesc că mă număr printre cei foarte puțini care au avut privilegiul, încă din anii copilăriei, înainte de 1938, să asculte, într-o seară, câteva pagini ale cărții și un comentariu inspirat nemijlocit de visările lui Herzl.

Prima ediție a fost tipărită în germană, în iulie-octombrie 1902, dar gloria cărții avea să înceapă abia după terminarea celui de-al doilea război mondial și după Holocaust, atunci când evreii, în număr tot mai mare, au început să emigreze spre Israel - au făcut Alia... urcând spre Ierusalimul din adâncul sufletelor lor. Câți evrei rămăseseră în viață din eroicii luptători ai Brigăzii Ereești care-l înfruntase pe Rommel? Câți dintre evreii ajunși în Italia s-au mai întors vii și neschilodiți în Israelul în care protectoratul britanic stabilise un dramatic „numerus clausus” pentru aceia care se pot întoarce în țara lor până în anul 1948, când O.N.U. avea să recunoască dreptul la existență al noului stat Israel, iar legendarul Ben Gurion avea să proclame independența statului evreu, începând aproape simultan lupta cu vecinii arabi și palestinieni, care voiau să-i neocotească dreptul la viață.

Desigur, vom publica în lunile următoare, ediții speciale închinare luptelor de salvagardare a existenței renăscutului Israel, vom încerca să schițăm o istorie a ultimelor noastre generații de constructori ai „Altneuland”-ului.

Ce ne-am propus pentru acest moment introductiv al serialului nostru? Nu știm câți cititori ai lui Herzl au crezut cu egală fervoare în această istorie... Nu trăim nici cu iluzia că dușmanii învederați ai Israelului gândit de Herzl, devenit nemuritor, nu mai trăiesc și nu vor mai trăi cine știe cât îi va îngădui Dumnezeu.

Ne amintim însă moartea mamei lui David Littwak, cel mai inspirat și cel mai tenace făuritor al celui Israel de legendă. Dincolo de un personaj de ficțiune, mama sa se constituie într-o superbă metaforă: ea este cea care i-a dăruit forță lui David, devenit și dansul simbol - forța de a izbândi în lume. La revenirea de la cimitir, după înhumare, toți cei prezenți, rude și prieteni ai îndoliatului fiu, evrei și neevrei, de diferite religii - eroi ai cărții -, dar deopotrivă încrezători în renăscutul „Altneuland”, caracterizează, fiecare în parte, personalitatea dispărutei, mamă legendară și deopotrivă matrice a noului stat. Cine a fost ea? Și, mai cu seamă, care au fost mijloacele prin care o formă nouă de conviețuire fericită s-a putut împlăni? Așadar, urmează o superbă înșiruire a acestora: Nevoia; Unitatea națională a poporului; Noile mijloace de comunicație; Știința; Voința; Forțele naturii; Toleranța reciprocă; Increderea în sine; Dragostea și suferința și, mai presus de orice explicație ori îndreptățire, Dumnezeu!

Pentru cititorul avizat este nevoie, cred eu, și de o scurtă notiță de identificare reală a eroilor cărții, așa cum ne-a fost oferită de traducătorii ei în limba română, M. Moscovici și L.B. Wechsler. Astfel, Frederic Loewenberg ar fi fost Henric Kana, prietenul lui Herzl; David Littwak, eroul-simbol al romanului, e David Wolfsohn, conducătorul de mai târziu al mișcării, originar din Lituania; Miriam este imaginea surorii lui Herzl, Pauline; Steineck e Marmorek, alt prieten intim al maestrului; Rabinul Geyer, unul dintre nenumărații „Protestrabiner”, bicicliști necruțător în paginile cărții; Warszawski e inginerul Iohann Kremenetzsky, unul dintre cei mai energici oameni de acțiune evreiescă și sionistă; botanistul Harburger a fost în viață Marmorek; Leonkin - Levontin, iar Wellner este profesorul Kliner, amic și biograful lui Herzl. Joe Levi este Joseph Cowen, unul dintre primii evrei din Anglia care s-au alăturat mișcării sioniste, iar Hopkins a fost Hechler, reverendul anglican care a

DOREL DORIAN

Continuare în pag. 11

„Țară
veche,
țară
nouă”